

МАНІФЕСТАЦІЯ ЕМОЦІЇ ЖАХУ КРІЗЬ ПРИЗМУ ОПИСІВ ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ ПЕРСОНАЖІВ-ЖЕРТВ

Вовк Олена Валеріївна

аспірант

Київського університету імені Бориса Грінченка

вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, Україна

Статтю присвячено дослідженню основних структурно-композиційних й лінгвостилістичних компонентів романів, що виступають актуалізаторами емоції жаху у текстовому середовищі романів.

Розглядаючи емоцію жаху як основний жанротвірний елемент, було виявлено, що її реалізація у художньому тексті відбувається крізь призму описів емоційних станів персонажів, що лякаються. Емоційне портретування є невід'ємним елементом жанру.

Значна частина сюжету припадає саме на описи внутрішніх станів та переживань героїв, що лякаються. Оскільки спектр негативних емоцій, включаючи страх та жах, що відчують протагоністи, є наслідком впливу подразника (основного об'єкту страху), то елементами оповіді стають такі «рамки уваги», як причина жаху (психічна вада чи порок персонажа першого типу); насильницька дія (насильство, вбивства), скоєна персонажем, що лякає; та емоційна реакція персонажа, що відчуває жах.

У цілому, елемент жахливого виникає на межі буденного та фантастичного, за рахунок чого створюється враження «надприродного».

Ключові слова: жанр хорор, емоційність, текст, вербальне середовище.

Постановка проблеми в загальному та обґрунтування її актуальності. Американський жанр хорор розвиваючись як новий окремий вид англійської готичної літератури, став самобутнім й увійшов до скарбниці жанрів світової літератури саме завдяки вигадливості авторів.

Одною із базових характеристик літератури жанру хорор є те, що емоція жаху є жанротвірною, впливаючи на структуру й образність художнього твору. Жанр хорор викликає цікавість у сучасних науковців оскільки він знаходиться у постійному процесі розвитку та існує для того, щоб вивести творчість за межі раціонального, змінити стандартне художнє мислення, що характеризується авторським фокусуванням на естетизації «жахаючого». Актуальність дослідження базується на спрямованості сучасних лінгвосеміотичних студій на вивчення маніфестації жанрових елементів хорор у вербальному емоційно забарвленому середовищі. Окрім того, існує необхідність теоретичного обґрунтування репрезентації емоційності у мові та мовленні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження хорору привернули увагу багатьох зарубіжних вчених [28; 29; 31; 33; 44; 48; 35; 39; 42; 47; 16] та комбінування хорор із іншими жанрами зокрема [45; 37]. Тож постійно зростаюча кількість праць свідчить про актуальність питання. В Україні дослідженням жанру хорор присвячено наукові праці, що базуються на концептуалізації емоцій страху/жаху [6; 23; 19], дослідженню генези та розвитку жанру хорор

[25], а також співвідношенню елементів вираження жаху у текстах оригіналу та перекладу [13]. Проте, на нашу думку, у наукових дослідженнях приділено недостатньо уваги реалізації емоційного аспекту жанру хорор паралельно у різних семіотичних системах.

Вербалізація емоцій слугує об'єктом вивчення таких дисциплін як загальне мовознавство [4; 18; 26], психолінгвістика [9; 24; 12; 46], стилістика [1; 22; 2; 21; 34], когнітивна лінгвістика [10; 6; 32; 8; 36; 30] та лінгвокультурологія [49].

Формулювання мети та завдань статті. Дослідження полягає у з'ясуванні основних елементів словесної об'єктивізації емоції жаху у текстах романів жанру хорор. Для поставленої мети потрібно ми виокремлюємо ряд наступних завдань:

- розглянути становлення поняття «тексту»;
- обґрунтувати поняття «жанр хорор»;
- виокремити, проаналізувати та систематизувати лінгвальні засоби репрезентації емоції жаху в романах хорор.

Мовлення та комунікація є основою життя людини та суспільства. Одним із базових джерел набуття досвіду, пізнання та розуміння навколишнього світу є текст.

Зацікавленість текстом та визначенням / класифікацією умов його існування й особливостей, призвела до виникнення цілого ряду лінгвістичних та лінгво-орієнтованих наук, котрі вивчають не тільки текст як феномен, але й різноманітні його аспекти та властивості. Текст позиціонується як необмежене за розміром смислове об'єднання лексичних одиниць, характеризується цілісністю, зв'язністю, особливою мовною системою та наявністю суб'єкта (автора).

Текстуальність як засіб створення тексту виступає у формі організації інформації через людське мислення. Саме завдяки текстуальності, текст набуває своєї індивідуальної особливості, значення та емоційного забарвлення, що є основою для створення художніх творів.

Розглядаючи текст з позиції лінгвістики та літературознавства ми виокремлюємо два основні принципи дослідження тексту як об'єкту. Такі принципи певною мірою протиставляються один одному: лінгвістичний – текст у цьому випадку виступає як продукт мовної комунікації, паралельно із цим літературознавчий – вивчає текст як цілеспрямовану комунікативну діяльність, засіб соціальної інтеракції [15, 224].

Текст як лінгвістичне утворення є сукупністю речень та володіє рядом лише йому притаманних закономірностей, що проявляються у таких взаємообумовлених специфічних аспектах як інформативність, завершеність, зв'язність, цілісність, глибина (підтекст), прагматика та лінійність [11, 39]. Для подальшого аналізу матеріалу дослідження, ми розглядаємо текст як мовний простір, у якому всі компоненти тісно пов'язані ідейно-смісловою сферою, а кожна окрема лексична одиниця може впливати на загальну суму смислів, створену автором.

Поняття жанру пов'язане із цілою низкою мовних феноменів, що розглядаються іншими лінгвістичними дисциплінами і мають іншу комунікативно-мовленнєву природу [14, 13]. Не дивлячись на те, що визначення жанру часом різняться, вони зберігають одну головну ідею, а саме те, що жанр є своєрідною формою вираження інформації в певних умовах зі створеннями авторами критеріями, композиційними прийомами та стилем. Ми розглядатимемо жанр в ракурсі емотивності.

Виходячи із такого розуміння жанру, хорор, що виступає окремим жанром за такими критеріями як специфічне зображення головних персонажів та особливої картини події.

Також твори хорор розглядалась дослідником В. Вацура, котрий стверджує: «Інструментом готики був не стільки *terror* / страх, який пробуджує відчуття насолоди, думки про величне, а *horror* / жах, як те, що його знищує» [7, 160].

Особливістю жанру хорор є поєднання двох, здавалось би, протилежних складових: створення ефекту жаху від нереального та вигаданого, і у той самий час, отримання задоволення від цього ефекту.

Емоція жаху для жанру хорор є найважливішим елементом, котрому підпорядковані художні засоби та прийоми. На думку Д. Є. Комм у жанрі хорор відсутній сталий компонент, котрий міг би формувати сюжетні моделі. Жанр хорор є системою художніх прийомів, котра націлена на створення контакту із адресантом. Такий процес вчений трактує як «технологія страху» [20, 75]

У свою чергу О. Є. Артем'єва, досліджуючи жанр хорор, стверджує, що потрібно виходити не із

сюжетних складових, а з емоційного спектру, адже саме він формує сприйняття інформації [3, 100].

С. Кінг у жанрі хорор вбачав неоднорідність жаху у різнорівневих емоційних станах, що зображуються у творах [27]. Письменник запропонував триступеневу структуру маркування зображуваних емоцій у якій на найвищому рівні є «чистий жах», другим – страх, а найнижчим рівнем – огида та відраза. Присутність «жахливого» є визначальним для жанру хорор, оскільки «жахливий» походить від аморальності, тілесних деформацій, жертвоприношення та смерті.

Окрім емоції жаху, наступним важливим елементом жанру хорор є смерть [17, 50]. Навіть у випадку якщо смерть не присутня у сюжетній лінії – вона є ключовим актуалізатором жаху. Саме тому можливістю чи фактом смерті пронизано атмосферу будь-якого твору хорор.

У слід за Н. Керрол, сюжет твору жанру хорор складається із наступних компонентів [28, 119–120]: 1) Початок історії – це перший етап, під час якого автор знайомить читача із персонажами, що лякають та тими, що відчують жах. Зосереджується увага на світобаченні та внутрішньому стані протагоністів; 2) Виявлення об'єкту страху – на другому етапі рушійною силою сюжетного розвитку у жанрі хорор є поступове напруження атмосфери через проявлення сутності антагоніста; 3) Підтвердження – цей етап є визначальним для досліджуваного жанру. Відтак протагоніст упевнюється в існуванні об'єкта страху та своїй неспроможності втекти; 4) Зіткнення – на останньому етапі, автори зображують боротьбу героїв та їхнє протистояння один одному.

У нашому дослідженні ми визначаємо жанр хорор як такий, що характеризується: 1) Присутністю героїв, що лякають та героїв, що лякаються у бінарній опозиції стимулятор жаху / жертва; 2) Елементом «жахливого» у поведінці чи зовнішності героя антагоніста. «Жахливе» виникає там, де стираються межі тривіальності, тому твори хорор справляють враження надприродного; 3) Стратегічність наративу. Сюжет твору жанру хорор повинен містити як мінімум один із перелічених елементів розвитку подій, що поступово приводять до розкриття «жахливого» (початок, виявлення, підтвердження, зіткнення); 4) Загроза чи факт смерті персонажа, що є одним із головних людських страхів.

Так, у художніх творах хорор значна частина сюжету припадає саме на описи внутрішніх станів та переживань героїв-жертв. Оскільки спектр негативних емоцій, включаючи страх та жах, що відчують герої, є наслідком впливу подразника, тобто об'єкта страху, ми можемо простежити систему події в усіх аналізованих романах. Така система складається із трьох основних елементів: 1) причина (психічна вада чи порок персонажа-антагоніста); 2) дія (насилство, вбивства, що скоєні персонажем-антагоністом); 3) реакція (емоційна реакція персонажа-жертви).

Розглядаючи емоційність як комплексний феномен на позначення групи психічних процесів, їхнє вираження відбувається у вигляді реакцій (поведінки) та станів (переживань). Іншими словами, фокусуючи увагу на емоціях жаху та страху, можна сказати, що їхній прояв – це не тільки внутрішні переживання, але й ряд дій у вигляді фізичних реакцій організму на подразник. На думку психолога С. Вуд [50, 128] емоції жаху мають такі фізіологічні ознаки: розширення зіниць, тремор, заціпеніння, зміна тембру голосу, зміна кольору обличчя, підвищення пульсу, підвищення потовиділення.

У ході нашого дослідження було виявлено, що використання у художніх творах жанру хорор основні прояви досліджуваної емоції мають наступні співвідношення:

Основні прояви емоції жаху	Прояви емоції жаху у творах хорор
Розширення зіниць	10%
Тремор	17%
Заціпеніння	25%
Зміна тембру голосу	0%
Зміна кольору обличчя	5%
Підвищення пульсу	13%
Підвищення потовиділення	4%

Описи емоційних станів персонажів характеризуються різноманітністю та деталізованістю. Для того, щоб зобразити внутрішній стан персонажа, автори послуговуються використанням лексем, що асоціативно пов'язані із болем, жахом та смертю, а також слова, що є стереотипно неприємними, і метафоричні звороти, що включають такі слова.

У вербальному середовищі художніх творів, стани такого типу реалізуються через лексичні одиниці (назви, вираження та описи).

Виходячи з аналізу текстових ситуацій у романах хорор описи емоційних станів персонажів-жертв, включають у себе три основні типи лексики, що служить для репрезентації емоцій жаху:

1. Лексика, що називає емоції. Варто зауважити, що такі лексичні одиниці “*fear*” та “*horror*” не є емотивними, оскільки, вони містять лише поняття про емоцію жаху. У всіх випадках використання такої лексики автори послуговуються стилістичним прийомом персоніфікації жаху. Автори ототожнюють цю емоцію з живою істотою, котра має безпосередньо прямий вплив на персонажів, що лякаються. Розглянемо такі уривки:

“*Fear brushed the walls of his chest, circling inside him like a bat in a house*” [38, 117]. «**Жах розфарбовував стіни його нутра, кружляючи всередині немов кажан в будинку**» [переклад мій – О. В.].

Емоційний стан персонажа-жертви відтворюється у текстовій тканині за допомогою прямої номінації “*fear*”, стилістичних прийомів персоніфікації “*brushed the walls of his chest*” та порівняння “*circling like a bat in a house*” – опис емоційного переживання крізь опис тварини.

“*It was this horror that had kept him silent*” [41, 135]. «**Саме цей жах робив його мовчазним**» [переклад мій – О. В.]. – У цьому прикладі автор персоніфікує жах, тим самим демонструючи, що герой неспроможний контролювати власні відчуття.

2. Лексика, що описує емоційний стан. Лексичні одиниці, що описують психічний стан персонажа-жертви та його власне суб’єктивне відношення до об’єкту. Із 162 проаналізованих уривків романів із описами емоційних станів персонажів-жертв, нами було виявлено, що найчастіше використовувани авторами лексичні одиниці є “*fear*” – 32%, “*terror*” – 28%, “*horror*” – 25%, “*recoil*” – 10%, “*consternation*” – 5%. Наведемо декілька прикладів:

“*When he did see her, he was struck by a real superstitious horror*” [40, 100]. «**Коли він побачив її, його вразив справжній забобонний жах**» [переклад мій – О. В.].

У цьому реченні описується емоційний стан головного персонажа Пола Шелдона. Головна героїня Енні Уїлкс не була із самого початку роману наділена фізичними недоліками чи потворністю. Тим не менш, Пола завжди переслідувало відчуття небезпеки та страху від чогось йому невідомого та незрозумілого. У поданому прикладі про це свідчить епітет “*superstitious*”, «*забобонний*». У комбінації з прикметником “*real*” зіставлення протилежностей вказує на невпевненість усвідомлення існування власного об’єкту страху. С. Кінг використовує метафору “*struck by horror*”, що вказує на інтенсивність емоційного переживання.

“*Fear ballooned in her. Her instinct said be quiet, but the fumes were in her throat, chloroform and gasoline*” [38, 158]. «**Жах роздувався в ній. Інстинкт наказував їй мовчати, але пари хлороформу та бензину вже добралися до горла**» [переклад мій – О. В.].

У цьому прикладі автор змальовує духовно-психологічний стан героїні-жертви. Використовуючи метафору, а саме аллюзію на повітряну кулю “*fear ballooned*”, що заповнюється газом і може вибухнути, так і Ріба наповнюється парами “*fumes*” страху (в емоційному плані) і випаровуванням хлороформу і бензину (в реальному плані) і може померти.

3. Лексика, що описує фізіологічні прояви, які супроводжують емоцію жаху. Основна функція полягає в описанні емоційного стану через прояв фізичних реакцій персонажа-жертви чи реалізації його емоційної оцінки. Прикладами послужили такі уривки:

“*The weeks before the holidays and the holiday season itself were dismal. The pain grew worse, grew*”

so grinding that something shut down in Rosemary some center of resistance and remembered well-being and she stopped reacting, stopped mentioning pain to Dr. Sapirstein, stopped referring to pain even in her thoughts. Until now it had been inside her; now she was inside it; pain was the weather around her, was time, was the entire world" [43, 168]. «Тиждень перед святом і саме Різдво були для неї просто жахливими. Біль зростає і стає настільки різким, що щось ніби обірвалося у Розмарі всередині – якийсь центр опору цьому болю та згадкам про добре самопочуття. І вона з якогось моменту просто перестала реагувати на цей біль, перестала говорити про нього з доктором Сепіштейном і навіть думати на цю тему. Якщо раніше біль жив у ній, то тепер вона сама почала жити всередині цього болю: **біль для неї став погодою, часом – цілим світом**» [переклад мій – О. В.].

У проілюстрованому вище уривку спостерігаємо хронотопні маркери, що свідчать про значну тривалість важкого психологічного та фізичного станів головної героїні. Усе це автор характеризує лише одним емотивом "dismal", що містить у собі значення чогось гнітючого, зловісного, сумного та похмурого. А. Левін використовує стилістичний прийом персоніфікації та із кожним реченням збільшує всеохопність болю й страждань та їх вплив на Розмарі. Він зображає це через лексичні повтори "stopped reacting", "stopped mentioning pain", "stopped referring to pain". Маніфестація жаху відбувається під час кульмінації уривку, коли біль повністю поглинув Розмарі та став для неї новою реальністю:

"He backed up against the wall, weeping with terror now, his heart racing like the heart of a

rabbit caught in a snare" [41, 89]. «Він притулювся спиною до стіни, тепер уже **ридаючи від жаху, серце його калаталося, як у кролика, що спіймався в тенета**» [переклад мій – О. В.].

Прояв схвильованості та знервованості персонажа відбувається за рахунок використання автором метафори "weeping" та емотиву "terror". Фізичний прояв емоційного стану, а саме пришвидшення серцебиття проілюстровано через стилістичний прийом порівняння "his heart racing like the heart of a rabbit".

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, вираження жаху через прямі описи героїв можуть створюватись за допомогою лексичних одиниць, що вказують на емоцію жаху. До них ми відносимо синонімічний ряд іменника "horror": "dreadful, terrible, terrific, horrible, horrific, fearful, frightful".

Описи емоційних станів та відчуття жаху у героїв, що лякаються описуються авторами романів із використання лексики, що називає емоції, лексики, що описує емоційний стан та лексики, що описує фізичний прояв емоції жаху. Зіставивши психологічні прояви емоції жаху із описами емоційних станів героїв аналізованих романів, було виявлено, що описи зміни тембру голосу у героїв, що відчують страх відсутні, а стан тотального заціпеніння чи шоку найчастіше описується авторами, тому може вважатися стереотипним для жанру хорор. Перспективи подальших наукових розвідок убачаємо у вивченні функціонування символіки у творах жанру хорор з детальним з'ясуванням специфіки її трансформації у мультимодальному дискурсі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адамчук Т. В. Тематизация эмоций в тексте (на материале современного английского языка) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.04. Саранск, 1996. 15 с.
2. Азнаурова Э. С. Очерки по стилистике слова. Ташкент: Наука, 1973. 215 с.
3. Артемьева О. Э. Эволюция эстетической модели жанра "хоррор" в американском кино : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.06. М., 2010. 176 с.
4. Баженова, Е. А. Текст. Стилистический энциклопедический словарь русского языка / за ред. М. Н. Кожинной. М.: Флинта: Наука, 2006. С. 528–533.
5. Балли Ш. Общая лингвистика. М.: Иностранная литература, 1955. 416 с.
6. Борисов О. О. Мовні засоби вираження емоційного концепту СТРАХ: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі сучасної англійської художньої прози) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. филол. наук : спец. 10.02.04. Донецьк, 2005. 19 с.
7. Вацуро В. Э. Готический роман в России. М.: НЛЮ, 2002. 543 с.
8. Вежицкая А. Язык, культура, познание. М.: Русские словари, 1996. 416 с.
9. Витт Н. В. Личностно-ситуационная опосредованность выражения и распознавания эмоций в речи / за ред. А.М. Матюшкин, О.А. Конопкин. М.: Вопросы психологии, 1991. С. 95–107.
10. Воробьева О. П. Сюжетное напряжение сквозь призму конфликта ментальных пространств (опыт концептуального анализа). Когнитивная семантика. Тамбов : ТГУ, 2000. Ч.1. С. 123–125.
11. Головенко Ю. С. Основные принципы структурно-семантической организации текста и методика ее исследования : дис. ... канд. филол. наук. СПб, 1982. 190 с.
12. Голод В. И. Коммуникативные и когнитивные аспекты текста как единицы речевой деятельности. СПб : МГИИЯ им. М. Тореца, 1985. 252 с.
13. Гудманян А. Г., Иванова А. О. Генеза та жанрові особливості літератури жахів з позиції сучасної науки про переклад. К. : НАУ, 2017. С. 13–17.

14. Дементьев В. В. Теория речевых жанров. М. : Знак, 2010. 600 с.
15. Дридзе Т. М. Текстовая деятельность в структуре социальной коммуникации. М. : Наука, 1984. 268 с.
16. Жаринов Е. В. Историко-литературные корни массовой беллетристики. М. : ГИТР, 2004. 269 с.
17. Ионова С. В. Эмотивность текста как лингвистическая проблема : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Волгоград, 1998. 197 с.
18. Калита А. А. Фонетичні засоби актуалізації смислу англійського емоційного висловлювання: монографія / за ред. А. А. Калита. К.: Видавничий центр КДЛУ, 2001. 351 с.
19. Коляденко О. О. Концептуалізація емоції страху (за матеріалами асоціативного експерименту). *Наукові праці Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. І. Огієнка : Філологічні науки*. 2011. Вип. 28. С. 190–195.
20. Комм Д. Е. Формулы страха. Введение в историю и теорию фильма ужасов. СПб : БХВ-Петербург, 2012. 224 с.
21. Матвеева Т. М. Маркеры идентичности в языке профессионального дегустатора дискурсе. Лингвистические аспекты исследования идентичности личности в изменяющемся мире. Челябинск : Энциклопедия, 2012. С. 84–108.
22. Мизин Т. О. Лингвостилистические особенности английской народной загадки. К. : Академія, 2014. 139 с.
23. Назарова Ю. В. Культурные и этические истоки концепта УЖАС (на материале англоязычной литературы в жанре horror). *Гуманитарные ведомости ТГПУ им. Л. Н. Толстого. Вестник Тульского государственного педагогического университета им. Л.Н. Толстого*. 2018. Вип. 2. С. 29–34.
24. Носенко Э. Л. Изменение характеристик речи при эмоциональной напряженности. *Вопросы психологии*. 1978. Вип. 6. С. 76–85.
25. Тимошенко Т. М. «Дьяволиада» Стивена Кинга и Михаила Булгакова. *Вчені записки Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»*. 1999. Т. 5. С. 396–411.
26. Шаховский В. И. Дейксис в сфере эмоциональной речевой деятельности. *Вопросы языкознания*. 2002. Вип. 5. С. 38–56.
27. BBC News. Stephen King about Kubrik's "The Shining" URL: <http://www.bbc.com/news/entertainment-arts-24151957>
28. Carroll N. The Philosophy of Horror : or, the Paradoxes of the Heart. N. Y. : Routledge, 1996. 272 p.
29. Castle M. On Writing Horror: A Handbook by the Horror Writers Association. Cincinnati: Writer's Digest Books, 2007. 272 p.
30. Cognitive Stylistics : Language and Cognition in Text Analysis / ed. by E. Semino, J. Culpeper. Amsterdam: John Benjamins, 2002. 333 p.
31. D'Amassa D. Encyclopedia of Fantasy and Horror Fiction. N.Y.: Infobase Publishing, 2009. 488 p.
32. Danes F. Cognition and Emotion in Discourse Interaction: A Preliminary-Survey of the Field A Preliminary Survey of the Field. *Proceedings of the 14th International Congress of Linguists*. Berlin : Akademie-Verlag Berlin, 1987. P. 272–291.
33. Fisher B. F. The Gothic's Gothic: Study Aids to the Tradition of the Tale of Horror. N. Y. : Garland Pub, 1988. 485 p.
34. Foolen Moving Ourselves, Moving Others: Motion and emotion in intersubjectivity, consciousness and language / ed. By A. Foolen, U. M. Lüdtke. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2012. 492 p.
35. Frank F. S. Through the pale door: a guide to and through the American Gothic. N.Y.: Greenwood press, 1990. 140 p.
36. Freeman M. The body in the word: A cognitive approach to the shape of a poetic text. *Cognitive Stylistics: Language and Cognition in Text Analysis / Ed. by E. Semino and J. Culpeper*. Amsterdam, Amsterdam: John Benjamins, 2002. P. 23–47.
37. Hallenbeck B. J. Comedy-horror Films: A Chronological History. Jefferson: McFarland & Company, 2009. 247 p.
38. Harris T. The Silence of the Lambs. 1988. URL: <http://www.gyxsqex.com/tushu/book/book56/20098306242216.pdf>.
39. Joshi S. T. The Weird Tale. N. J.: Wildside Press, 2003. 308 p.
40. King S. Misery. N.Y.: Hippocampus Press, 1988. 405 p.
41. King S. Shining The Shinning. New York: Anchor Books, 1977. 307 p.
42. Kristeva J. Word, Dialogue and Novel. *Desire in Language : A Semiotic Approach to Literature and Art*. N.Y. : Columbia Univ. Press, 1980. P. 64–91.
43. Levin I. Rosemary's Baby. 1967. URL: http://librebook.me/rosemary_s_baby/vol1/2
44. Morgan J. The Biology of Horror: Gothic Literature and Film. Carbondate : SIU Press, 2002. – 263 p.
45. Paul W. Laughing Screaming: Modern Hollywood Horror and Comedy. NY: Columbia University Press, 1994. 510 p.
46. Rankin J. Does Reading the search make a difference? *The modern language journal*. Bloomington: Indiana University Press, 1990. P. 353–372.
47. Todorov T. The Fantastic: A Structural approach to a literary concept. NY. : Cornell University, 1975. 190 p.
48. Tymn M. B. Preface to Horror Literature: A Core Collection and Reference Guide. NY.: Oxford University Press, 1981. 559 p.

49. Williams R. Culture and society 1780-1950. Garden City: A Doubleday Anchor Book, 1960. 382 p.
50. Wood S. The Essential Word of Psychology. Florida: Allyn and Bacon, 2000. 584 p.

REFERENCES

1. Adamchuk T. V. (1996). Tematizacia emocii v tekste (na materiale sovremennogo angliiskogo yazyka) [Thematization of emotions in the text (based on the contemporary English language)]. (PhD Thesis), Saransk : Linguistic University [in Russian].
2. Aznaurova E. S. (1973). Ocherki po stilistike slova. [Essays on the style of the word]. Tashkent : Nauka [in Russian].
3. Artemieva O. E. (2010). Evoliucia esteticeskoi modeli zhanra "horror" v amerikanskom kino [Evolution of the esthetic model of horror genre in American movies]. (PhD Thesis), Moscow : Nauka [in Russian].
4. Bazhenova, E. A. (2006). Tekst. Stilisticheskii enciklopedicheskii slovar russkogo yazyka [Text. Stylistic dictionary of Russian language]. Moscow: Flinta: Nauka, pp. 528–533 [in Russian].
5. Balli Sh. (1955). Obschaia lingvistika [General Linguistics]. Moscow : Inostrannaia literatura [in Russian].
6. Borisov O. O. (2005). Movni zasobi virazhennia emociijnogo konceptu STRAH: lingvokognitivnij aspekt (na materialy suchasnoi anglo-movnoi hudozhnoi prozi) [Linguistic means of the manifestation of emotional concept STRAKE: linguistic and cognitive aspect (based on the contemporary English language artistic prose)]. (PhD Thesis), Donetsk: Linguistic University [in Ukrainian].
7. Vacuro V. E. (2002). Goticheskii roman v Rosii [Gothic novel in Russia]. Moscow: NLO [in Russian].
8. Vezhbickaia A. (1996). Yazyk, kul'tura, poznanie [Language, culture, cognition]. Moscow: Russkie slovari [in Russian].
9. Vitt N. V. (1991). Lichnostno-situacionnaia oposredovannost vyrazheniia i raspoznavaniia emocii v rechi [Personality-situational mediation of expression and recognition of emotions in speech]. Moscow: Voprosy psihologii, pp. 95–107 [in Russian].
10. Vorobeva O. P. (2000). Siuzhetnoe napriazhenie skvoz prizmu konflikta mental'nyh prostranstv (opyt konceptual'nogo analiza). Kognitivnaia semantika. [Stress tension through the prism of the conflict of mental spaces (the experience of conceptual analysis). Cognitive semantics]. Tambov: TGU, vol.1. pp. 123–125 [in Russian].
11. Golovenko Yu. S. (1982). Osnovnye principy strukturno-semanticheskoi organizacii teksta i metodika ee issledovaniia [Main principles of structural semantic organization of the text, methods of the research]. (PhD Thesis), St. Petersburg [in Russian].
12. Golod V. I. (1985). Kommunikativnye i kognitivnye aspekty teksta kak edinicy rechevnoi deiatelnosti [Communicational and cognitive text aspects as speech units]. St. Petersburg: MGIIA, University of M. Torez [in Russian].
13. Gudmanian A. G., Ivanova A. O. (2017). Geneza ta zhanrovi osoblivosti literatury zhahiv z pozicii suchasnoi nauki pro pereklad [Genesis and genre features of horror literature from the modern translation science perspective]. Kyiv: National Aviation University, pp.13–17 [in Ukrainian].
14. Dementev V. V. (2010). Teoria rechevyh zhanrov [Theory of speech genres]. Moscow: Znak [in Russian].
15. Dridze T. M. (1984). Tekstovaia deiatelnost v strukture socialnoi kommunikacii [Text performance in the structure of social communication]. Moscow: Nauka [in Russian].
16. Zharinov E. V. (2004). Istoriko-literaturnye korni massovoi beletristiki [Historical and literary roots of large-scale fiction]. Moscow: GITR [in Russian].
17. Ionova S. V. (1998). Emotivnost teksta kak lingvisticheskaia problema [Emotivity of the text as linguo-stylistic issue]. (PhD Thesis), Volgograd [in Russian].
18. Kalita A. A. (2001). Fonetichni zasobi aktualizacii smislu angliiskogo emocijnogo vislovliuvannia [Phonetic means of sense actualization of English emotional expression]. Kyiv: Vidavnicхий centr KDLU [in Ukrainian].
19. Koliadenko O. O. (2011) Konceptualizacia emocii strahu (za materialami asociativnogo eksperimentu) [Conceptualization of fear (base on associative experiment)]. Kamianec-Podilskii: Kamianec-Podilskii Insistute of I. Ogienko, pp. 190–195 [in Ukrainian].
20. Komm D. E. (2012) Formuly straha. Vvedenie v istoriu i teoriuu filma uzhasov [Formulas of fear. Introduction to the history and theory of horror movies]. St. Petersburg: BHV-Peterburg [in Russian].
21. Matveeva T. M. (2012). Markery identichnosti v yazyke professional'nogo degustatora diskurse. Lingvisticheskie aspekty issledovaniia identichnosti lichnosti v izmeniaciemsia mire [Identity markers in the language of the professional discourse taster. Linguistic aspects of the study of personal identity in a changing world]. Cheliabinsk: Enciklopedia, pp. 84–108 [in Russian].
22. Mizin T. O. (2014). Lingvostilisticheskie osobennosti angliiskoi narodnoj zagadki [Linguistic-stylistic features of the English folk riddle]. Kyiv: Akademia [in Russian].
23. Nazarova Yu. V. (2018). Kulturnye i eticheskie istoki koncepta UZHAS (na materiale angloazychnoj literatury v zhanre horror) [Cultural and ethical origins of HORROR concept (based on English horror literature)]. Gumanitarnye vedomosti TGPU im. L. N. Tolstogo. Vestnik Tuls'kogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta, Tula: University of L. N. Tolsyoi, pp. 29–34 [in Russian].
24. Nosenko E. L. (1978). Izmenenie harakteristik rechi pri emocionalnoi napriazhennosti. Voprosy psihologii [Change in speech characteristics with emotional tension. Psychology issues]. Kyiv: Osvita, pp. 76–85 [in Russian].

25. Timoshenkova T. M. (1999). «Diavoliada» Stivena Kinga i Mihaila Bulgakova ["Devil" by Stephen King and Mikhail Bulgakov]. Vcheni zapiski Harkivskogo gumanitarnogo universitetu «Narodna ukrainska akademiia». Kharkiv, Humanitarian University, pp. 396–411 [in Russian].

26. Shahovskij V. I. (2002). Deiksis v sfere emotsionalnoj rechevoi deiatelnosti. Voprosy yazykoznanija [Daixis in the field of emotional speech activity. Linguistics Issues]. Kyiv: Osvita, pp. 38–56 [in Russian].

HORROR MANIFESTATION THROUGH THE PRISM OF CHARACTER-VICTIMS' EMOTIONAL STATES DESCRIPTIONS

Vovk Olena Valeriivna

PhD Researcher

Borys Grinchenko Kyiv University

18/2 Bulvarno-Kudriavska Str., Kyiv, Ukraine

The thesis analyzes main genre elements of horror fiction and the transformations of its structural, compositional and linguo-stylistic components.

Horror as the main genre element finds its way to the literary texts through the prism of the characterization or / and descriptions of emotional states of the main characters, as this is one of the most important elements in the literary text of horror genre.

The major actions within the plot are driven by the vices or disabilities of the antagonist who went through some traumatic experience as a child or has a mental illness. A significant part of the plot is made of the descriptions of protagonists' emotional states. As the range of negative emotions, including the fear and horror, experienced by the protagonists, is a result of the exposure to the stimulus, the following "attention frames" become the part of narration: (a) the cause of horror (antagonist's mental defect or vice); (b) violent action (violence, murder) committed by the antagonist; and (c) emotional reaction of the protagonist.

All in all, the element of horror emerges when an author balances mundane and fantastic creating an impression of "supernatural" in this way.

Key words: *horror genre, emotionality, text, verbal environment.*